

Datum
2025-12-16

Diarienummer
Utr 2025/62

Ert diarienummer
Fi2025/01804

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
elin.sedin@regeringskansliet.se

Yttrande över PM Ny lag om kommunal hamnverksamhet

Trafikanalys ser positivt på förslaget om ny lag om kommunal hamnverksamhet. Sammanfattningsvis ser Trafikanalys främst positiva effekter av förslaget om bolagisering av hamnar i kommunal regi, men ser också att förslaget på sikt kan medföra vissa strukturförändringar för det svenska maritima systemet med sjöfart och hamnar.

Olönsamma hamnar riskerar att försvinna

Trafikanalys instämmer i bedömningen att den befrielse från inkomstbeskattning som kommunal hamnverksamhet i egen regi åtnjuter kan anses utgöra ett selektivt statligt stöd som är oförenligt med EU-rätten. Förutom i handeln mellan medlemsländer kan förslaget också påverka konkurrensförhållandet mellan svenska hamnar.

Förslaget kan leda till att hamnar i kommunal regi som idag är i behov av kommunala subventioner kan komma att behöva stängas eller omstruktureras. Detta kan få påverkan på den lokala logistiken och befintliga handels- och transportströmmar kan behöva ta nya vägar.

Trafikanalys har inte analyserat hamnarnas ekonomiska situation, men enligt Trafikanalys uppgifter är det sju svenska hamnar som idag inte bedrivs som aktiebolag (Karlskrona hamn, Skellefteå hamn, Strängnäs hamn, Strömstads hamn samt Gotlands hamnar Klintehamn, Slite och Visby).¹ Av dessa är Karlskrona, Strömstad och Visby delar av *TEN-T Comprehensive* nätverket, vilket betyder att de kan förmodas ha en relativt god kontakt till handels- och transportströmmarna och därmed en relativt god konkurrenssituation. Övriga fyra hamnar som inte tillhör TEN-T kan förmodas ha en relativt sett mer utsatt konkurrenssituation (Skellefteå, Strängnäs, Klintehamn och Slite²).

¹ Källa: Trafikanalys undersökningspopulation för sjötrafikstatistiken.

² Slite handelshamn är inte samma som den privata industrihamn som ägs och används av Heidelberg Materials.

Undantaget från självkostnadsprincipen kan ge mer lönsamma hamnar

Hamnar i bolagsform som idag har verksamhet under självkostnadsprincipen får med förslaget möjligheter att frångå denna princip och sätta sina avgifter på marknadsmässiga villkor i konkurrens med andra hamnar. Det kan enligt Trafikanalys bedömning komma att innebära en ökad differentiering bland avgifterna inom hamnarna, där man kan justera avgifterna i förhållande till hamnens konkurrensfördelar. Det kan på sikt innebära en ökad specialisering bland hamnarna och kanske medföra fler samarbeten eller sammanslagningar än idag.

Enligt Trafikanalys bedömning kan det också få effekter på rederierna som bedriver fartygstrafik på dessa hamnar. Trafikanalys instämmer i behovet av en övergångsperiod (PM, avsnitt 8) där hamnarna tar hänsyn till ingångna avtal.

Sjöfartens konkurrenskraft kan påverkas

På sikt kommer sannolikt hamnarnas avgifter i flera fall att höjas, när man frångår principen om självkostnad. Detta får konsekvenser för fartygen och rederierna som därmed kan få högre kostnader. Det betyder att rederierna i sin tur kan behöva ta ut dessa ökade kostnader på sina kunder, transportköparna, vilket i sin tur kan minska sjöfartens konkurrenskraft i förhållande till andra trafikslag. Alternativet för rederierna är att försöka behålla sina kunder genom att själva ta en del av de ökade kostnaderna och i stället minska sin vinstmarginal. Båda alternativen kan leda till en försämrad lönsamhet bland rederierna, som i sin tur kan minska investeringsmöjligheterna och därigenom leda till en långsammare klimatomställning av sjöfarten. Detta tas kortfattat upp i konsekvensanalysen men Trafikanalys vill lyfta problematiken som en målkonflikt gentemot sjöfartens klimatarbete.

Tillsyn och uppföljning viktig

Trafikanalys instämmer i att Konkurrensverkets tillsyn kan anses vara tillräcklig, men det är viktigt att följa de kortsiktigt ekonomiska och på längre sikt strukturella konsekvenserna för såväl hamnar som rederier.

Generaldirektör Mattias Viklund har beslutat i detta ärende efter föredragning av kvalificerad utredare Björn Olsson och kvalificerad statistiker Henrik Petterson. I beredningen av ärendet har också avdelningschef Anna Ullström deltagit.

Mattias Viklund

Generaldirektör